

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กาญจนา คำสุวรรณ. "การสื่อสารระหว่างแพทย์กับคนไข้" วารสารสังคมศาสตร์การแพทย์ 1 (เมษายน-มิถุนายน 2521) : 62.
- นพดล ศุภนิพัฒน์. "ทัศนแพทย์กับการให้ทัศนศึกษา." วิทยาสารทัศนแพทยศาสตร์ 26 (กันยายน-ตุลาคม 2519) : 156-157.
- ประกล วิบูลย์โรจน์ และสุภาภรณ์ กัณฑ์วานิช. "ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมด้านทัศนศึกษาของคณงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมที่ไกลและไกลแห่งให้บริการทางทัศนศึกษา." วิทยาสารทัศนแพทยศาสตร์ 28 (กันยายน-ตุลาคม 2521) : 137-151.
- ปราโมทย์ ประสาทกุล. "บทแนะนำ." ใน ทฤษฎีและการศึกษาทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยาการแพทย์, หน้า 1-9. เบญจา ยอดคำเนินและคณะบรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2523.
- วัลลภ ภูพานิช. "ผลการให้ทัศนศึกษาข้างเก้าอี้ ต่อโรคเหงือกอักเสบและความสะอาดภายในช่องปากของเด็กระหว่างทัศนแพทย์กับผู้ช่วยทัศนแพทย์." วิทยาสารทัศนแพทยศาสตร์ 30 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2523) : 300-307.
- สมคิด แก้วสนธิ. เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข : หลักทฤษฎีและการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- สาธารณสุข, กระทรวง. กรมอนามัย. รายละเอียดโครงการทัศนสาธารณสุขตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4. พ.ศ. 2520-2524. กรุงเทพมหานคร : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2521.

สาธารณสุข, กระทรวง. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, กองการประกอบโรค
ศิลป์. รายชื่อสถานพยาบาลแผนปัจจุบันสาขาทันตกรรม ชั้น 1 กรุงเทพมหานคร: กองการประกอบโรคศิลป์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
กระทรวงสาธารณสุข, 2525.

อาวช แสงกล้า. "ปัญหาทันตสาธารณสุขกับแนวทางแก้ไขของกระทรวงสาธารณสุข."
วิทยาสารทันตแพทยศาสตร์ 29 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2522) : 74.

อัมตา ศาสตร์. "การอบรมและจูงใจผู้ป่วยโรคปริทันต์." วิทยาสารทันตแพทยศาสตร์
28 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2522) : 22.

ภาษาอังกฤษ

Corah, Norman L. "The Dental Practitioner and Preventive Health
Behavior." Health Education Monograph 3(Fall 1974):226.

Hellman, Sandra. "The Dentist and Preventive Dental Health
Information." Health Deucation Monograph 4(Summer 1976):
152-175

Hughes, Charles Campbell. "Public Health in Non-Literate Societies."
In Man's Image in Medicine and Anthropology, International
Univercity Press, New York, 1963.

Granovetter, Mark S. "The Strength of Weak Ties." American
Journal of Sociology 78(1973) : 1371 - 1380.

Kegeles, S. Stephen. "Current Status of Preventive Dental health
Behavior in the Population." Health Education Monograph

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง

แบบสอบถามเพื่อกำหนดค่าคะแนนสารสนเทศด้านทันตสุขภาพศึกษา

ท่านจะให้คะแนนเท่าใด

สมมติว่า.....

เมื่อคนไข้มาพบทันตแพทย์ด้วยปัญหาโรคฟันผุ และ/หรือ โรคเหงือกอักเสบในระหว่างการรักษาโรคหรือหลังจากรักษาโรคนั้นแล้ว ทันตแพทย์ได้ให้ทันตสุขภาพแก่คนไข้ในเรื่องต่าง ๆ ตามหัวข้อข้างล่างนี้ ถ้าให้คะแนนเต็ม 20 สำหรับทันตสุขภาพรวมทุกข้อตามความคิดเห็นของท่าน ควรจะเฉลี่ยให้คะแนนในแต่ละข้ออย่างไร (ทันตสุขภาพในที่นี้หมายถึงความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคเท่านั้น ไม่ได้หมายรวมถึงความรู้เกี่ยวกับการรักษา เช่น ฟันเป็นอะไร จะต้องรักษาอย่างไร เป็นต้น)

คะแนน

1. บอกให้รู้ถึงสาเหตุของโรค	
1.1 โรคฟันผุเกิดจากอะไร	----
1.2 โรคเหงือกอักเสบเกิดจากอะไร	----
2. แนะนำเรื่องการแปรงฟัน, วิธีแปรงฟันที่ถูกต้อง	----
3. แนะนำการใส่เส้นใยในลอน	----
4. บอกให้รู้ถึงอาหารที่มีประโยชน์และโทษต่อฟัน	----
5. ให้ความรู้เรื่องผลของโรคในการป้องกันโรคฟันผุ	----
6. บอกถึงประโยชน์ของการตรวจฟันเป็นประจำทุก 6 เดือน	----
7. บอกให้รู้ถึงสภาพอนามัยในช่องปาก ซึ่งควรจะได้รับการรักษาเพื่อป้องกันการลุกลามหรือเสี่ยงต่อการเกิดโรคต่อไป	----
8. ความรู้ทั่วไปอื่น ๆ เช่น เรื่องน้ำยาบ้วนปาก, ยาสีฟัน เป็นต้น	----

ตัวอย่าง
แบบสัมภาษณ์คนไข้

	เลขที่	คนไข้ที่
	1	2
ชื่อผู้สัมภาษณ์.....วันที่.....	1	3
โปรดเขียน ☐ ล้อมรอบหมายเลขคำตอบและ/หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้		
สถานที่สัมภาษณ์		
1. คลินิกทันตกรรมของรัฐ 2. คลินิกทันตกรรมของเอกชน	4	
1. ในการมาพบทันตแพทย์ครั้งนี้ ท่านได้รับการบำบัดรักษาด้วยวิธีใด		
1. อุดฟัน 2. ถอนฟัน 3. รักษารากฟัน 4. รักษาโรคเหงือกอักเสบ 5. ใส่ฟัน	5	
2. ในวันที่ ท่านมาพบทันตแพทย์ตามนัด (เพื่อการบำบัดรักษาโรคครั้งนี้) เป็นครั้งที่เท่าไร		
ครั้งที่.....	6	
3. การที่ท่านมารับการรักษาที่นี่ มีผู้แนะนำท่านหรือไม่ (ท่านได้ตามผู้อื่นมาก่อนหรือไม่)		
1. มีผู้แนะนำ 2. ไม่มีผู้แนะนำ (ข้ามไปตามข้อ 11)	7	

4. ผู้ที่แนะนำท่านนี้ แนะนำว่าอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำถาม)
1. แนะนำเกี่ยวกับการรักษา 8
  2. แนะนำเกี่ยวกับคุณภาพของการบำบัดรักษา 9
  3. แนะนำเกี่ยวกับอรรถศาสตร์ของทันตแพทย์ 10
  4. อื่น ๆ ระบุ..... 11
.....
5. จากคำแนะนำในข้อ 4 ข้อใดเป็นเหตุผลสำคัญที่สุดที่ทำให้ท่านตัดสินใจเลือกบริการรักษาที่นี่
1. คำแนะนำขอ..... 12
  2. ไม่ใช่ทุกข้อ ท่านมีเหตุผลของท่านเองคือ.....
.....
6. ผู้ที่แนะนำท่านนี้ เคยมารับการรักษาจากคลินิกนี้หรือไม่
1. เคย 13
  2. ไม่เคย
7. ผู้ที่แนะนำท่านนี้ มีความสัมพันธ์กับท่านอย่างไร
- 1.ญาติ 2. เพื่อน 14
  3. คนรู้จัก 4. เพื่อนบ้าน
  5. ผู้ร่วมงาน 6. อื่น ๆ ระบุ....
8. ท่านมีความสนิทสนมกับผู้แนะนำท่านนี้ หรือไม่
- 1.สนิทสนมมาก 2.ค่อนข้างสนิทสนม 15
  - 3.ปานกลาง 4.ไม่ค่อยสนิทสนม
  - 5.ไม่สนิทสนม

9. โดยปกติท่านได้พูดคุย, พบปะกับบุคคลที่แนะนำท่านนี้ บ่อยครั้งเพียงไร

1. บ่อย ๆ (อย่างน้อย 2 ครั้งต่อสัปดาห์)
2. เป็นครั้งคราว (มากกว่าเดือนละครั้งแต่น้อยกว่า 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์)
3. นาน ๆ ครั้ง (เดือนละครั้งหรือน้อยกว่า) (ข้ามไปตามข้อ 12)

16

การลงรหัส คะแนนข้อ 7..... จักระดับความสัมพันธ์
 ข้อ 8..... 1. ความสัมพันธ์ผิวเป็น
 ข้อ 9..... 2. ความสัมพันธ์สนิทสนม
 รวม .....

17

10. เพราะเหตุใดท่านจึงเลือกมารับการรักษานี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. สะดวก (เช่น ใกล้บ้าน, ใกล้ที่ทำงาน)
2. ลักษณะของคลินิกเป็นสิ่งจูงใจ
3. คิดว่ารักษาที่ไหนก็เหมือนกัน
4. อื่น ๆ ระบุ.....

18

19

20

21

11. จากเหตุผลในข้อ 10 ข้อใดเป็นเหตุผลสำคัญที่สุด ที่ทำให้ท่านเลือกมารับการรักษานี้
 ข้อ .....

22

12. ครั้งแรกที่ท่านมีปัญหากับฟันหรือเหงือก ท่านได้ปรึกษา, ขอคำแนะนำ หรือหาทางแก้ไขปัญหายังไร ก่อนที่จะมาพบ ทพ.

1. ปรึกษาคู่ของตนเอง หรือปรึกษากับบุคคลที่ไม่ใช่ ทพ. ก่อนโดยไม่มีใครแนะนำ

- 2. รักษาด้วยตนเอง หรือรักษากับบุคคลที่ไม่ใช่ ทพ.
ก่อนโดยการแนะนำของญาติมิตร, คนรู้จัก ฯลฯ
- 3. ไปพบ ทพ.เลย เพราะการแนะนำของญาติมิตร,
คนรู้จัก
- 4. ตัดสินใจเองว่า จะต้องให้ ทพ.รักษาเท่านั้น
- 5. อื่น ๆ ระบุ.....

23

13. ตั้งแต่การพบกับ ทพ.ผู้นี้ในครั้งแรกจนถึงครั้งที่แล้ว ทพ.
ได้พูดคุยกับท่านถึงเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรค
เหงือกและฟันตามหัวข้อต่อไปนี้หรือไม่ (ผู้สัมภาษณ์ถาม
ทีละข้อ)

- 1. สาเหตุของโรคฟันผุ
- 2. สาเหตุของโรคเหงือกอักเสบ
- 3. การแปรงฟันถูกวิธีและสม่ำเสมอ
- 4. การใช้เส้นใยในลอนทำความสะอาดฟัน
- 5. อาหารที่มีประโยชน์และโทษต่อฟัน
- 6. ความรู้เรื่องฟลูออไรด์ในการป้องกันฟันผุ
- 7. ประโยชน์ของการตรวจฟันเป็นประจำ
- 8. บอกให้ทราบถึงสภาพอนามัยในช่องปาก
- 9. อื่น ๆ ระบุ.....
- 10. จำไม่ได้
- 11. ไม่ได้พูด

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

14. ในการพบกับ ทพ. ครั้งที่แล้ว ทพ. ได้พูดอะไรกับท่านบ้าง
ระบุ.....

การลงรหัส

1. พูดยังเรื่องการป้องกันเป็นส่วนใหญ่
2. พูดยังเรื่องเกี่ยวกับการรักษาเป็นส่วนใหญ่
3. ไม่ได้พูดยังเรื่องเกี่ยวกับเหงือกและฟันเลย
4. ไม่ได้พูดอะไรเลย
5. จำไม่ได้

34

15. โปรดตอบตามความเข้าใจของท่าน

โรคฟันผุเกิดขึ้นได้อย่างไร.....

.....

35

การลงรหัส 1. ถูก 2. ผิด 3. ไม่ทราบ

16. โรคเหงือกอักเสบเกิดขึ้นได้อย่างไร.....

.....

.....

36

การลงรหัส 1. ถูก 2. ผิด 3. ไม่ทราบ

17. วิธีป้องกันตนเองไม่ให้เกิดโรคเหงือกและฟันมีอะไรบ้าง

.....

.....

37

การลงรหัส

1. ถูกต้องครบถ้วน	2. ถูกแต่ไม่ครบถ้วน
3. ผิด	4. ไม่ทราบ

18. การแปรงฟันที่ถูกวิธี คือแปรงอย่างไร.....

.....

38

การลงรหัส 1. ถูก 2. ผิด 3. ไม่ทราบ

19. ในการพบกับ ทพ. เพื่อการบำบัดรักษาโรคนั้น ท่านเคย
ถาม ทพ. เกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเหงือกและฟันหรือไม่
1. เคย 2. ไม่เคย 41
- ถ้าไม่เคย เหตุที่ไม่ถามเพราะ (ตอบได้มากกว่า
1 คำตอบ)
1. ไม่อยากรู้, ไม่สนใจ 42
2. มีความรู้เพียงพอแล้ว 43
3. คิดว่าหาความรู้จากแหล่งอื่นได้ 44
4. คิดว่า ทพ. มีหน้าที่ในการรักษาอย่างเดียว 45
5. อยากถามแต่ไม่กล้า, เกรงใจ ทพ. 46
6. อื่น ๆ ระบุ 47
20. ตามความคิดเห็นของท่าน นอกจาก ทพ. จะให้การบำบัด
รักษาโรคแล้วจำเป็นต้องแนะนำคนไข้ถึงวิธีป้องกันโรคด้วย
หรือไม่?
1. จำเป็น 2. ไม่จำเป็น 3. ไม่แน่ใจ 48
- จำเป็น เพราะ 1. เป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของ ทพ. 49
- (ตอบได้มากกว่า 1) 2. ไม่ใช่หน้าที่ แต่ ทพ. ที่ดีควร
แนะนำ 50
3. การแนะนำของ ทพ. จะได้
ผลในทางปฏิบัติ เพราะคนไข้
จะเชื่อถือมาก 51
4. อื่น ๆ ระบุ 52
- .....
- ไม่จำเป็น เพราะ 1. ไม่ใช่หน้าที่ของ ทพ. (ทพ.
(ตอบได้มากกว่า 1) รักษาโรคอย่างเดียว) 53

2. คนไข้สามารถหาความรู้จากแหล่งอื่นได้	54
3. ทพ.มีงานคานการรักษามากแล้ว ไม่มีเวลา	55
4. อื่น ๆ ระบุ.....	56
21. ท่านเคยอ่านข้อความในโปสเตอร์ หรือเอกสารแนะนำการดูแลรักษาและป้องกันทันตสุขภาพ ในคลินิกทันตกรรมนี้หรือไม่	
1. เคย	2. ไม่เคย
3. ไม่มีโปสเตอร์หรือเอกสารในคลินิกทันตกรรมนี้	57
22. ท่านเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพ หรือไม่	
1. เคย	2. ไม่เคย (ข้ามไปถามข้อ 24)
58	
23. แหล่งสารที่ท่านเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพ (ตอบได้มากกว่า 1)	
1. ทันตแพทย์	59
2. การเผยแพร่ความรู้ของรัฐ (บุคคลหรือเอกสาร)	60
3. ครู	61
4. ญาติ	62
5. เพื่อน, คนรู้จัก	63
6. สื่อมวลชน	64
7. อื่น ๆ ระบุ.....	

เกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

24. เพศ 1. ชาย 2. หญิง 65
25. อายุ.....ปี (อายุที่ครบรอบปีครั้งสุดท้าย) 66 67
26. ประเภทของงานอาชีพหลักที่ทำอยู่ในปัจจุบัน หรือ เคยทำมาก่อนภายในรอบ 1 ปี
1. เจ้าหน้าที่ระดับบริหาร, วิชาการ ข้าราชการ, วิชาชีพอิสระ (ระดับปริญญาตรีขึ้นไป)
  2. เจ้าหน้าที่ระดับพนักงาน, เสมียน, ลูกจ้าง
  3. ค้าขาย 68
  4. เกษตรกร กรรมกร รับจ้างทั่วไป
  5. นักเรียน, นักศึกษา
  6. ไม่ได้ทำงาน
  7. ไม่ตอบ
27. ระดับการศึกษาที่จบ
1. ประถมศึกษา
  2. มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา
  3. อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่า 69
  4. กำลังศึกษา
  5. ไม่เคยเรียน
  6. ไม่ตอบ

28. รายได้ต่อเดือนของตนเอง และ/หรือของคู่สมรส

1. ไม่เกิน 2,000 บาท
2. 2,001 - 4,000 บาท
3. 4,001 - 6,000 บาท
4. 6,001 - 8,000 บาท
5. 8,000 บาท ขึ้นไป
6. ไม่ตอบ

70

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง

แบบสอบถามทัศนคติแพทย์

โปรดเขียน ล้อมรอบหมายเลขคำตอบ และ/หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับท่าน

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ.....ปี (อายุที่ครบรอบปีครั้งสุดท้าย)

3. ท่านสำเร็จการศึกษาทัศนคติศาสตร์บัณฑิต จากสถานการศึกษาใด

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. มหาวิทยาลัยมหิดล

3. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

4. อื่น ๆ ระบุ.....

4. ตั้งแต่สำเร็จการศึกษาทัศนคติศาสตร์บัณฑิตแล้ว ท่านมีประสบการณ์การทำงานเป็นทัศนคติ (ให้การบำบัดรักษาคนไข้) มาเป็นเวลา.....ปี

5. ในสัปดาห์ที่ผ่านมา (นับจากวันที่ตอบแบบสอบถาม) ท่านได้ให้การบำบัดรักษาโรคหัดแก่คนไข้ โดยเฉลี่ยวันละกี่คน (กรุณาแยกตอบตามสถานที่ทำงานของท่าน)

1. คนไข้ในคลินิกทันตกรรมของรัฐ.....คน

2. คนไข้ในคลินิกทันตกรรมของเอกชน.....คน

3. อื่น ๆ ระบุ.....

รวมจำนวนคนไข้

ท่านไม่ต้องการกรอกข้อความในช่องนี้
เลขที่.....

71

72 73

74

75 74

77 75

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสุศวรรค์ คอวรสถาพรทวี เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ 10 เดือนธันวาคม พุทธศักราช 2497 ที่จังหวัดสุรินทร์ สำเร็จการศึกษาวិทยาศาสตร์บัณฑิต (สาขารณัฐศาสตร์) วิชาเอกผู้ศึกษา จากคณะสาขารณัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2520 รับราชการในตำแหน่ง นักวิชาการผู้ศึกษา ฝ่ายเผยแพร่และอบรม กองทันตสาขารณัฐกรรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ระหว่าง พ.ศ. 2521 - 2528 ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่ง นักวิชาการสาขารณัฐ ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย